

Skötselplan för detaljplan Torparängen, Teleborg

Växjö stads kanske vackraste strandpromenad går genom området och följer Södra Bergundasjöns strand. Här blommar tusentals vitsippor på våren som efter några veckor byts de mot skir grönska och blommande körsbärsträd. Det är svårt att föreställa sig att man befinner sig i en stad när man går längs promenaden, inte mycket hörs från vägtrafik. Om man tittar ut mot Bergundasjön ses bara en fågelrik sjö och trädbevuxna stränder. Skogarna närmast promenaden är värdefulla med ett ovanligt rikt småfågelliv, vilket främst märks på den rika fågelsången under vårmorgnar och kvällar. Upplevelsena längs strandpromenaden är mycket viktig och kommer bli allt viktigare i framtiden då bebyggelsen kommer närmare.

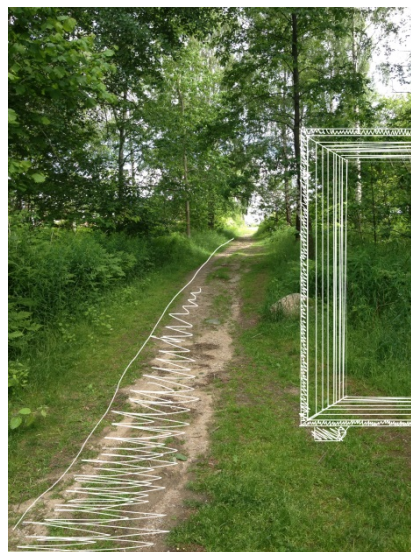
Denna skötselplan beskriver hur de i detaljplanen, del av Växjö 12:10 Dnr: 2013BN0921, utpekade gröna park/naturområdena ska skötas. Huvuddelen av de gröna områdena utgörs av den befintliga naturmarken medan andra delar kommer att nyskapas i samband med planens genomförande. De beskrivna områdena anges på bifogad detaljplanekarta. För artuppgifter till de olika delområdena hänvisas till naturinventeringen, Naturvärden vid Torparängen 2010 Tobias Ivarsson

Torparängen och stadsdelsparken

I arbetet med att utveckla bostäder i närhet och integration med naturen längs Södra Bergundasjön har tankar om stadsdelspark initierats för området. Detta som ett sätt att också skydda den befintliga naturen ifrån ytterligare exploatering och övertryck vid ökad användning. Detta kan innebära olika slags mindre ingrepp för att höja upplevelsevärdet längsmed sträckan. Förslagsvis kan användandet av död ved arbetas mer med för att på olika sätt gynna biologisk mångfald. Enkla pausplatser eller nya blickfång kan uppföras med hjälp av naturligt material. För att uppmärksamma kommande händelser i ett område kan byggda element med flexibel och flyttbar konstruktion användas.

Pausplats och skulptur tillverkad av naturligt material

Flyttbar sittkub tillverkad i trä

1 Strandskogen

Området består av själva strandzonen utmed Södra Bergundasjön. Zonen utgörs av den mark som bildades då Bergunda kanal grävdes i början av 1800-talet (1812-14) och Bergundasjöarnas vattennivå sänktes en dryg meter. Det ca 25-30 meter breda området varierar i fuktighet beroende på sjöns vattenstånd under året från vattenbrynet upp till den gamla strandvallen.

Beskrivning: Området är huvudsakligen beväxt med en fuktighetsälskande och frodig örtvegetation. Främst är det en trädbård av al med inslag av viden, sälg, hägg och björk som fått utvecklas relativt fritt. Här och var finns ett utvecklat buskskikt av främst olika videarter längs stranden i övrigt brakved, hallon, olvon, björnbär, samt lövsly av rönn och oxel. Längs den tydliga strandvallen växer även körsbär, ask, ek mm. Flera av träden är grova och särskilt karaktärsfulla i sin utformning längs det välfrekventerade gångstråket. Området är utomordentligt värdefullt för den biologiska mångfalden med de fuktiga markförhållandena samt att området fått utvecklas fritt. Död ved i olika nedbrytningsstader förekommer och bidrar starkt till dess höga naturvärde. Området är särskilt värdefullt för nyckelarten Mindre hackspett. En bård av frodiga vassar följer vattenstrandens.

Mål: Målet är att behålla den naturligt fuktiga områdets trädzon utan direkt skötsel. På enstaka ställen längs stråket kan vissa träd behöva tas bort för att skapa bättre tillgänglighet till själva vattenbrynet. Hög andel död ved ska finnas i området. Gångstråket ska hållas framkomligt och behålla sin standard med stenmjöl.

Åtgärder: Huvuddelen av området ska utvecklas fritt. Träd som utgör säkerhetsrisk längs gångstråket får fällas och de bör kunna ligga kvar som död ved. Enklare sittplatser får vid behov placeras längs gångvägen.

Ökad tillgänglighet och uppmärksammande av den vackra stenmuren som löper utmed det befintliga gångstråket. Mindre trappa och ny flisad sekundär stig.

2 Alkärret

Alsumpskog med frodig örtvegetation. Området utgör en flack del av strandzonen där vattenpåverkan från S. Bergundasjön är särskilt påtaglig in mot Torparvägen.

Beskrivning: Området är ett utpräglad alkärr med en del klarvattenytor mellan alträd och algrupper. Här finns goda exempel på välutvecklade alsocklar. Denna speciella naturtyp är mycket värdefull för en rad organismer exv. groddjur och andra vattenledande arter. Här växer även jolster, hägg, rönn, hagtorn och vide. Bland örter kan nämnas videört, besksöta, kråklöver, topplösa, kabbeleka, sjöfräken, vattenmåra, rankstarr rikligt, gråstarr, kärrviol, missne, vass och gul näckros. Här finns god tillgänglighet via upphöjda gångstigar och genomgående cykelväg.

Mål: Målet är att behålla alkärrets naturliga hydrologi och dess örtflora och trädklädda karaktär. Området ska vara tillgängligt via befintliga grusbelagda gångvägar. Hög andel död ved ska finnas i området.

Åtgärder: Huvuddelen av området ska utvecklas fritt. Träd som utgör säkerhetsrisk längs gångstråket får fällas och de bör kunna ligga kvar som död ved. Enklare gångstig får anläggas för att skapa ökad upplevelse i den speciella naturmiljön, dock utan att skapa negativ påverkan.

Tillgänglighet till och uppmärksammande av Alsumpskogen kan enkelt kapas med hjälp av spänger.

3 Ekskogen

Skogsområdet ligger mellan strandskogen och Torparängen i norra delen av planområdet.

Beskrivning: Området består av medelålders ekskog med inslag av björk och enstaka alar, häggar, tallar och bokar. Marken sluttar svagt mot sjön och har friska till fuktiga markförhållanden.

Mål: Att värna en gles ädellövskog av främst ek med visst inslag av andra träarter. Ha ett antal friställda ekar som på sikt kan bli riktigt gamla. Trygga föryngring av främst ek samt glest buskskikt.

Åtgärder: Ekskogen hålls relativt gles för viss genomsikt mot sjön. Efterhand svag gallring för att gynna ek med olika åldersstruktur. Tydlig frihuggnings av ett antal grövre ekar. Rökning av underväxt vart annat år utan att ta bort det helt. Gynna bärande buskarter för rikare fågelliv.

4 Hagmark/hassellund

Igenväxande tidigare hagmark med björk och ek som dominerande trädslag. Stort inslag av blommande träd och buskar såsom körsbär, hagtorn, äpple, och nypon. Fortfarande finns rester av hagmarsfloran med arter som grönvit nattviol, mandelblomma, vårbrodd och smultron. Området utgör en bård mellan nedre avgränsningen mot strandvall/stenmur och den nya bebyggelsen. Marken sluttar svagt mot sjön.

Beskrivning: Hagmarken består av glest trädbevuxen gräsmark. Igenväxande tidigare hagmark med björk, sälg, asp och ek som dominerande trädslag. Stort inslag av övriga blommande träd och buskar såsom körsbär, hagtorn, äpple, och nypon. Fortfarande finns rester av hagmarsfloran med arter som grönvit nattviol, mandelblomma, vårbrodd och smultron. Stort inslag av hassel, hagtorn och nypon kan förstärkas. Bland fåglar har noterats lövsångare, svartvit flugsnappare, rödhake, skata, trädgårdssångare, björktrast, stjärtmes, svarthätta, nötväcka, bofink, entita, talgoxe och blåmes.

Mål: Att skapa ett halvöppet hagmarkslandskap med stor andel blommande/bärande träd och buskar främst körsbär, ek, sälg, hassel och hagtorn mm.

Åtgärder: Viss grundgallring/rökning samt friställning av utvecklingsbara solitärträd av körsbär, ek, asp samt förstärkning av hassellund.

5 Björkskogen

Området sluttar svagt mot väster från bollplanerna ner mot gamla strandvallen längs S. Bergundasjön. Historiskt har området utgjort hagmark till torpet Furutå. Efter upphörd hävd har skogen tagit över och blivit högintressant för den biologiska mångfalden.

Beskrivning: Lövskog med grova träd främst björk och mycket död ved. Övriga trädslag är asp, klibbal, hägg, rönn, ask, ek, sälg och bok. Rikligt med lövuppslag med stor andel ask. Stort inslag av ädellövträd. Naturliga högstubbar av björk är särskilt viktiga för en rad ovanliga insekter. Frodig och fuktig mark. Björkskogen har under lång tid fått sköta sig själv utan nämnvärd skötsel. Mycket intressant insektslokal med flera rödlistade arter. Noterade fågelarter är bofink, rödhake, svartvit flugsnappare, trädgårdsångare, lövsångare, björktrast, nötväcka, järnsparv, törnsångare, koltrast, svarthätta, kattuggla, entita, blåmes, pilfink och morkulla.

Av markfloran kan nämnas nejlikrot, majbräken, kirskål, brännässla, mjölkört, pillerstarr, blodrot, blåbär, ekorrbar, smultron, lingon, örnbräken och hultbräken.

Mål: Att behålla området intakt som värdefull kontinuitet av lövskogsmiljö med stor artrikedom av främst insekter, svampar, mossor och fåglar.

Åtgärder: Huvudsakligen fri utveckling. Uppsikt behövs för att aktivt undvika farliga träd. Om träd behöver fällas lämnas de kvar som död ved. Enklare gångstig utan skadlig påverkan får anläggas genom området för lek, studier och upplevelser av den speciella naturtypen.

6 Storskiftet

Området utgörs av ett tidigare hagmarksområde i sluttning ner mot S. Bergundasjön. Det avgränsas i norr och söder av stengårdsgårdar från det tidigare odlingslandskapet.

Beskrivning: Gles lövskog på frisk örtrik mark som sträcker sig från koloniodlingarna ner mot sjön. Björk är det dominerande trädslaget men det finns även ek, körsbär, sälg, klibbal och asp. Bland buskar finns oxel, olvon, brakved och en. Vitsippa dominerar markvegetationen med övriga följearter noteras ekbräken, vårfryle, ängskovall, mjölkört, gökärt, harsyra, blodrot, teveronika, örnbräken, blekstarr, smultron, blåbär, teveronika, lingon, skogsfibbla, vårbrodd, skogsstjärna, skogsklöver, skogsstjärna, fyrkantig johannesört och ängssyra.

Mål: Att skapa ett halvöppet agrarhistoriskt hagmarksskifte med god genomsikt mot sjön. Huvudträdslaget är björk med inslag av främst körsbär, ek och asp. Mot gamla strandvallen finns flera grova och skyddsvärda ekar. Övre delen gränsar mot nytt lekplatsområde. Gläntor kan skapas för att gynna ängsfloran. Inom området kan även ordnas naturnära lekanordningar.

Åtgärder: Befintligt lövskogsbestånd glesas ut till ca hälften. Röjning av buskskiktet görs för att skapa god genomsikt. Bärande buskar som olvon och en sparas dock. Stenmurar hålls fria från inväxande vegetation. Mindre gångstråk kan anläggas för rörelse från lekplatsen till strandstråket.

7 Koloniodling

Området ligger i sluttningen med goda odlingsförhållanden mot väster ner mot S. Bergundasjön. Odlingsfältet gränsar via stenmur direkt mot Storskiftet i söder och torpet London i öster.

Beskrivning: Odlingsområdet är ca 50 x 120 meter stort och kan rymma upp till storleksordningen 100 normalstora odlingslotter.

Mål: Att skapa ett välbeläget koloniområde för odling av bär och grönsaker.

Åtgärder: Avgränsning av odlingsområdet bör ske med staket alternativt häckar (max 1-1,5 m högt) för skydd av de privata odlingarna. Viss förlängning av befintlig odlingsyta kan göras i nedre delen mot väster.

8 Fornparken

Fornparken är ett fornlämningsområde med ett antal historiska lämningar, bl a tre hällkistor som visar mänskliga spår från stenålder. Området ska fortsättningsvis utgöra parkmark med tydliga avtryck av fornlämningarna.

Beskrivning: Fornlämningarna ligger i svagt krönläge omgivna av skötta gräsmarker. Området är gles bevuxet med björkar och har en rik ängsflora med många intressanta växter och flera spännande insektsarter. Vanliga växtarter är teveronika, vårbrodd, gökärt samt blodrot, ängssyra, ängsskallra, kråkvicker, ärenpris, ängsviol, fyrkantig johannesört, stormåra, skogsklöver, gulvial, vanlig smörblomma, svartkämpar, liten blåklocka, gråfibbla, blåsuga, natt och dag, grässtjärnblomma, rotfibbla, grönvit nattviol och slättergubbe.

Mål: Att behålla parkområdets karaktär av välskött fornminnesområde med väl synliga historiska lämningar och spridda träd.

Åtgärder: Området sköts som parkmark med årlig slåtter för att gynna ängsfloran. Spridda björkar vårdas och granar i nordvästra delen kan vid behov avvecklas och ersättas med lövträd.

9 Björkhagen

Ett område norr om torpet Lybäck med lövskog med rik örtvegetation.

Beskrivning: Dominerande trädslag är medelåldrig björk med inslag av körsbär, ask, rönn, gran, oxel, asp och tall. Underväxt av lövsly av främst asp, ek och lönn. Bland markfloran har noterats nejlikrot, åkertistel, liten blåklocka, kruståtel, ljung, nysört, fyrkantig johannesört, hundäxing, mjölkört, kirskaal, flockfibbla, blåbär, kaprifol, rödven, ängssyra, majbräken, svartkämpar, skogsklöver, örnbräken, vårfryle, gökärt, lingon, blodrot, ekorrbar och skogsstjärna.

Mål: Att behålla ett lövskogsområde med karaktär av björkhage.

Åtgärder: Vid behov utförs svag gallring bland björkarna samt friställning av vissa karaktärsträd. Vid behov görs selektiv röjning av lövsly dock utan att ta bort allt och vårda förnygring.

10 Gräsparken

Ett mindre parkområde i övergångszonen mot befintlig bebyggelse i söder.

Beskrivning: Området består av klippt gräsmatta på mager mark med enstaka björkar. En mindre kulle används som pulkabacke vintertid. Växter som noterats är rödven samt ängsviol, gråfibbla, svartkämpar, vitklöver, röllika, ängssyra, trampört, baldersbrå, styvmorsviol, lomme, prästkrage, revfibbla, höstfibbla, teveronika, rödklöver, groblad, femfingerört och liten blåklocka.

Mål: Behålla parkområdet som övergångszon mellan den nya och gamla bebyggelsen. Plantering av buskar och träd kan med fördel göras.

Åtgärder: Ta fram en planterings/gestaltungsplan för områdets utveckling.

11 Grandungen

En avgränsad trädunge med likåldriga granar.

Beskrivning: Sluten granskog i övergångszon mot befintlig bebyggelse i söder.

Mål: Grandungen kan behållas i sin nuvarande form men behöver på sikt den förnygras. Det bör främst ske genom successiv övergång mot lövskog, gärna ek.

Åtgärder: Vid behov försiktig gallring bland granarna. Området kan vara stormkänsligt och behöver hållas relativt intakt till framtida avveckling.

12 Lövhagen

Halvöppen örtrik hagmark i gränzonen mellan cykelväg och bebyggelsen.

Beskrivning: Området består främst av medelålders lövskog av främst björk, asp, sälk och ek. Buskskikt av hallon och björnbär samt lövsly av bl a rönn. Rikligt med örter som rotfibbla, johannesört, stånds, gökärt, ängskovall, rödklöver, ängssyra, ängsskallra, liten blåklocka mm.

Mål: Behålla karaktär som halvöppen lövhagmark med partier av ängsflora.

Åtgärder: Underhållsåtgärder i form av röjning och gallring vid behov.

13 Lövskogen

Området ligger i västsluttningen ner mot S Bergundasjön. Det utgör en småluckig björkskog med frodig örtvegetation.

Beskrivning: Björk dominerar med inslag av körsbär, sälg, tall, vide, bok och ek. I buskskiktet olvon, lövsly av rönn och asp samt en och idegran. Markvegetation består främst av vitsippa, harsyra, gökärt, ängssyra, smultron, åkervädd, skogsnäva, kaprifol, liljekonvalj, natt och dag mm. Sidenticka och sprängticka finns noterat. Rik fågelmiljö.

Mål: Behålla befintlig karaktär av luckig lövskog med frodig örtvegetation.

Åtgärder: Vid behov röjning och gallring för att behålla målbilden av gles lövskog.

14 Begravningsplatsen

Här kommer Svenska kyrkan att anläggas en begravningsplats för urnsättning. Ansvar för utformning och framtida skötsel av området kommer att ske av Kyrkogårdsförvaltningen.

Beskrivning: Området domineras starkt av enhetlig granskog som planterats på tidigare åkermark. Granen är ca 50 år och delvis rötangripen. Trots det vindutsatta läget i västsluttning har granarna huvudsakligen klarat sig. Busk- och markvegetation saknas. Aktiv lekmiljö för barn då något träd fallit. Genomgående gångstig ner till strandstigen.

Mål: Begravningsplats med urnsättning i gläntor.

15 Enö

Enö är en liten ö på ca ett ha som ligger drygt 100 meter från fastmarken ut i S. Bergundasjön.

Beskrivning: Enö är skogbevuxen med blandskog med främst tall, ek och björk. Längs stränderna växer al och viden. Ön har tidigare varit föremål för skötsel så det finns inga riktigt gamla träd. Spontana luckor finns här och var.

Mål: Ön ska behålla sin karaktär av naturligt trädbevuxen ö med de trädarter som finns idag. Smärre anpassningar för tillgänglighet via planerad gångbro får göras.

Åtgärder: Om Enö blir tillgänglig via gångbro kan det behövas viss röjning för angörning vid stranden samt förstärkning av platsbildning och utblick mot sjön. Smärre gallring kan då behövas utan att den naturliga karaktären påverkas.

16 Slåtteräng

Värdefull slåtteräng med glest stående körsbär och äppelträd. Ängsmarkerna fortsätter längre söderut.

Beskrivning: Ängsmarken utgör tidigare odlingsmarker från torpen under Teleborgs gård. Området är artrikt med en rad hävdberoende växter som gökärt, natt och dag, ängsskallra, johannesört, rödklöver, vitklöver, ängskovall, blodrot, grönvit nattviol, fibblor mm. Ett stort antal insekter har påträffats i den blommande och solvarma västsluttningen mot S. Bergundasjön.

Mål: Välskött slåtteräng med rik ängsflora och bärande träd.

Åtgärder: Årlig traditionell slåtter under sensommaren samt borttagande av det torkade höet. Vid behov kan röjning och gallring behövas i kantzonerna.

Maj 2015

Lars Andersson, ekolog

Bilaga: Karta med angivna grönområden.

